ΧΡΥΣΟΣ ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Επιστημονική επιμέλεια
Ισμήνη Κριάρη

Εκδοτική φροντίδα – Διόρθωση κειμένων
Κατερίνα Γεωργοπούλου [Τμήμα Εκδόσεων, Ίδρυμα της Βουλής]

Παραγωγή
ΑΩ Εκδόσεις

© 2024 Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων
για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία
Βασ. Σοφίας 11, 106 71 Αθήνα • τηλ.: 210-37.35.326
e-mail: foundation@parliament.gr • http://foundation.parliament.gr

ISBN 978-618-5154-95-0

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Πρόλογος 9

Σπυρίδων Γ. Πλουμίδης
Κατ' έκταση ή κατ' ένταση; Οι απόψεις
του Χρυσού Ευελπίδη για το ζήτημα της σιτάρκειας . . . 13

Ισμήνη Κριάρη
Χρυσός Ευελπίδης – Το συγγραφικό του έργο 39

Δημήτριος Παναγιωτόπουλος
Χρυσός Ευελπίδης (1895-1971)
Ο επιστήμονας, ο πολιτικός, ο διανοούμενος 71

Κατερίνα Γιουέ Γου
Κοιτάζοντας ο ένας τον άλλον:
μια κινέζικη ανάλυση στην ερμηνεία
ενός Έλληνα διανοουμένου για την Κίνα 115

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο Χρυσός Ευελπίδης, μεγάλος διανοητής του προηγούμενου αιώνα, επηρέασε τη δημόσια ζωής της Ελλάδας με πολλούς τρόπους: καθηγητής και αργότερα πρύτανης στην Πάντειο Ανωτάτη Σχολή Πολιτικών Επιστημών και στην Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή Αθηνών, πολιτικός με σημαντική συμβολή στο αγροτοσυνεταιριστικό κίνημα και από τους πρωτεργάτες της ίδρυσης του Αγροτικού Κόμματος, συγγραφέας μελετών αναφοράς για τις βαλκανικές χώρες και την αγροτική οικονομία, βουλευτής και υπουργός, επιστήμονας που εισήγαγε νέα γνωστικά αντικείμενα όπως η Αγροτική Νομοθεσία και Πολιτική, και η Αγροτική Οικονομία, ιδρυτής περιοδικού το οποίο επί τριάντα χρόνια αποτελούσε το μοναδικό forum για την παρουσίαση των νέων επιστημονικών απόψεων στο πεδίο των αγροτικών και οικονομικών εξελίξεων είναι μόνο μερικά από τα πεδία στα οποία διέπρεψε.

Υπήρξε επίσης και διανοητής «αναγεννησιακός», καθώς τον ενδιέφερε η λογοτεχνία και η ζωγραφική και έγραψε εξαιρετικά κοινωνιολογικά δοκίμια για τις τέχνες, σε μια εποχή που η διεπιστημονική προσέγγιση στην Ελλάδα ήταν μάλλον άγνωστη. Στενός φίλος με τον Νίκο Καζαντζάκη τον συνόδευσε στο ταξίδι του στην Κίνα και έγραψε το πρώτο βιβλίο στην Ελλάδα για την ιστορική, κοινωνική και οικονομική εξέλιξη των τριών μεγάλων ασιατικών πολιτισμών: της Ινδίας, της Ιαπωνίας και της Κίνας. Τέλος, οι γνώσεις του της αρχαίας ελληνικής γραμματείας του επέτρεψαν να γράψει για τον Πλάτωνα και

τον Αριστοφάνη και για άλλες ιστορικές προσωπικότητες της αρχαίας Ελλάδας.

Στην έκδοση αυτή περιλαμβάνονται οι εισηγήσεις της ημερίδας που οργάνωσε το Ίδρυμα της Βουλής για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία προς τιμήν του Χρυσού Ευελπίδη, στις 18 Ιανουαρίου 2022. Στην εκδήλωση παρουσιάστηκαν η ακαδημαϊκή του πορεία από το ελληνογαλλικό Λύκειο του Χατζηχρήστου στην Κωνσταντινούπολη έως την εκλογή του στην τότε Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή, η συμβολή του στη δημόσια διοίκηση, στην οποία υπηρέτησε από διάφορες θέσεις του Υπουργείου Γεωργίας αλλά και στις επιτροπές Ανταλλαγής Πληθυσμών με τη Βουλγαρία και την Τουρκία, και η πολιτική του δράση –από την πρώτη του εκλογή ως βουλευτή την περίοδο 1933-1934 και τη θητεία του ως Υπουργού το 1945-1946 έως την τελευταία του εκλογή το 1951-1952. Επίσης παρουσιάστηκαν οι απόψεις του για το ζήτημα της σιτάρκειας και ο αγώνας του για την αντιμετώπιση της έλλειψης δημητριακών, ζήτημα επιβίωσης του πληθυσμού και δημοσιονομικό πρόβλημα του ελληνικού κράτους· στοιχεία από το συγγραφικό του έργο, το οποίο αναφέρεται στην οικονομία και την κοινωνία των βαλκανικών κρατών, στην αγροτική οικονομία, στους ανατολικούς πολιτισμούς, στην κοινωνιολογική ανάλυση της λογοτεχνίας και της ζωγραφικής· το ταξίδι του στην Κίνα μαζί με τον Νίκο Καζαντζάκη το 1957 και οι σκέψεις του σχετικά με την εξέλιξη της πολιτικής σκέψης και πρακτικής στη μεγάλη αυτή ασιατική χώρα από την εποχή του Κομφούκιου έως την εποχή του Μάο τσε Τουνγκ.

Οφείλονται θερμές ευχαριστίες στον Γενικό Γραμματέα του Ιδρύματος της Βουλής, καθηγητή Ευάνθη Χατζηβα-

σιλείου, για την πρωτοβουλία του να εντάξει τις εισηγήσεις της ημερίδας αυτής στη σειρά «Ειδικά Αφιερώματα» του εκδοτικού προγράμματος του Ιδρύματος. Αν και το σύνολο του έργου αυτού του σημαντικού επιστήμονα δεν είναι δυνατό να παρουσιαστεί σε έναν μικρό τόμο, ελπίζουμε ότι η ανά χείρας έκδοση θα συμβάλει στην αναβίωση του ενδιαφέροντος για το έργο του, το οποίο αξίζει από πολλές απόψεις να μελετηθεί και σήμερα.

Ισμήνη Κριάρη

Ομότιμη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου –
Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ιδρύματος της Βουλής
για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία